UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

3 Cogitur invitus nemo retinere cucullam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

cleſia *a*, palamque in conventu eoſdem filios talia habere permiſerint, ad ſæcularem reverti, habitum filiis ipſis quandoque penitus non licebit, ſed convicti, quòd tonſuram, aut religioſam veſtem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum habitumq; revocentur, & ſub ſtrenua diſtrictione hujuſmodi obſervantiæ inſervire cogantur. ¶ Parentibus ſanè filios ſuos religioni contradere non amplius, quàm uſque ad quartum decimum eorum ætatis annum licentia poterit eſſe: poſtea verò, an cum voluntate parentum, an ſuæ devotionis ſit ſolitarium votum, erit filiis licitum religionis aſſumere cultum. Quiſquis autem vel abolitione tonſuræ, vel ſæcularis veſtis aſſumptione detectus fuerit attigiſſe transgreſſionem, & excommunicationis cenſuram accipiat, & religioni ſemper inhæreat.

1 ¶ Dederint fortè] *In conciliis etiam manuſcriptis legitur,* dederint certè aut nolentibus, &c. *In Pannormia verò,* dederint, aut certè nolentibus, &c.

2 ¶ Quartum decimum] *Sic etiam in Pannormia: in uno autem vetuſto Gratiani, & conciliorum codicibus etiam manuſcriptis legitur,* uſque ad decimum: *apud cæteros verò collectores;* ad duodecim.

C. II. ¶ *Vſque ad annos xii. paterna voluntatis puella ſubjacebit arbitrio.*

Item ex concilio Triburienſi, *cap. 24.*

PVella *b*, ſi ante xii. annos ætatis ſponte ſua ſacrum ſibi velamen aſſumpſerit, poſſunt ſtatim parentes ejus, vel tutores id factum irritum facere ſi voluerint. At ſi annum & diem, id diſſimulando conſenſerint, ulterius nec ipſi, nec ipſa mutare hoc poterunt. ¶ Si *c* verò in fortiori ætate adoleſcentula vel adoleſcens ſervire Deo elegerit, non eſt poteſtas parentibus prohibendi.

2 pars. *Velamen autem nulli ſanctimoniali, alteri imponere licet.*

C. III. ¶ *Abbatiſſa præſumens velare virginem vel viduam, excommunicetur.*

Vnde Eutychianus Papa *ait.*

STatuimus *d*, ut ſi Abbatiſſa, aut quælibet ſanctimonialis poſt hanc diffinitionem in tantam audaciam proruperit, ut aut viduam, aut puellam virginem velare præſumat, judicio canonico uſque ad ſatisfactionem ſubdatur.

3 pars. *Hac auctoritate prædicta, & paterna profeſſione docetur aſtringi quilibet in puerilibus annis, & præter voluntatem eorum propoſito ſuſcepto prohibetur teneri, niſi tonſuram, vel religioſam veſtem parentes mox viſam abdicaverint. Parvuli verò, dum offeruntur, non niſi ſub multorum teſtimonio ſuſcipiendi ſunt.*

C. IV. ¶ *Infantes oblati à parentibus ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipiantur.*

Vnde in nona *e* ſynodo *legitur.*

OPortet infantes cum voluntate & conſenſu parētum, imò ab ipſis parentibus oblatos, ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi: ut omnis occaſio maledicti gratia excludatur hominum peſſimorum 1.

¶ *Eſt in eodem libello B. Baſilii, & eodem capite, in quo eſt cap. forma. ſuprà ead. q. 1. & ſequitur continenter poſt illud.*

1 ¶ Peſſimorum] *In eo libello eſt,* plurimorum.

QVÆSTIO III.

QVòd *autem qui invitus propoſitum religionis ſuſceperit, non ſit cogendus ad inviti propoſiti obſervationem, teſtatur* Leo Papa *epiſt. 90. aliter 92. ad Ruſticum Epiſcopum, cap. 12. dicens.*

a *al. Epiſcopo.* b *Burch. lib. 8. c. 98. Ivo p. 7. c. 116. Pann. l. 3. cap. 187. concil.* c *Porrò ſi.] orig.* d *Concil. Pariſ. lib. 1. c. 43. Capit. l. 1. c. 76. conc. Burch. l. 8. c. 17. Ivo p. 7. c. 37. Pann. l. 2. c. 194.* e *al. octava.*

C. I. ¶ *Non poteſt deſeri propoſitum monachi ſponte ſuſceptum.*

PRopoſitum *a* monachi proprio arbitrio & *b* voluntate ſuſceptum deſeri non poteſt abſq; peccato. Qui enim vovit *c* Deo, debet & reddere. Vnde qui relicta ſingularitatis profeſſione ad militiam, vel ad nuptias devolutus eſt, publicæ pœnitentiæ ſatisfactione purgandus eſt: quia & ſi innocens militia, & honeſtum poſſit eſſe conjugium, electionem tamen meliorem *d* deſeruiſſe, tranſgreſſor eſt.

C. II. ¶ *Qui religioſum habitum ſponte ſuſceptum deſerere voluerit, ad ipſum redire cogatur.*

Item ex concilio Toletano VI. *cap. 6.*

PRoclivis *e* curſus eſt ad voluptatem, & imitatrix natura vitiorum. Quamobrem quiſquis virorum ſive mulierum habitum ſemel induerit ſpontanee religioſum, aut ſi vir deditus eccleſiæ choro, aut fœmina fuerit aggregata puellarum monaſterio, in utroque ſexu prævaricator ad propoſitum invitus reverti cogatur, ut vir tondeatur, & puella ad monaſterium regrediatur. Si autem quolibet patrocinio deſertores permanere voluerint, ſacerdotali ſententia, ita à Chriſtianorum cœtu habeantur extorres, ut nec locus 1 eis ullus ſit communis. Viduæ quoque (ſicut univerſalis ſynodus jam decrevit ſtatuit) profeſſionis vel habitus ſui deſertrices ſimili ſententia condemnentur.

1 ¶ Vt nec locus] *In libro conciliorum Lucenſ. Epiſc.* ut nec locutio cum eis ulla ſit communis. *Reliqui codices concordant cum Gratiano. Apud Ivonem eſt,* ut nec ei ullus ſit communis.

C. III. ¶ *Semel in clero taxati, vel monaſterio deputati, ad militiam non redeant.*

Item ex concilio Chalcedonenſi *f, cap. 14.*

EOs *g* qui ſemel in clero taxati fuerint, ſive in monaſterio deputati, decrevimus neq; ad militiam, neq; ad honores ſæculares venire. Eos autem, qui hoc ſuſceperint facere, & non ejus rei pœnitere maluerint, ut ad hoc idem revertantur, quod antè obtentu Dei ſuo poſuerunt, convenit anathematizari.

2 pars. *Cum dicitur propoſitum monachi proprio arbitrio & voluntate ſuſceptum, intelligitur, quòd ſi propria voluntate ſuſceptum non fuerit, obſervari non cogitur.*

C. IV. ¶ *Monaſterialibus diſciplinis nullus ſubjiciatur invitus.*

Vnde Nicolaus Papa *ſcribit omnibus Epiſcopis in regno Ludovici.*

PRæſens *i* clericus nomine Lambertus una cum patre ſuo, nomine Artho, quondam videlicet laico, nunc autem clerico, ad limina Apoſtolorum properans adiit præſentiam noſtram, afferens qualiter idem pater ejus in laicali adhuc ordine *k* in prædiis propriis ædificaſſet duo monaſteria, voluntatem gerens, ut poſt ſuum deceſſum præſens ejus filius Lambertus in loco ejus ſuccederet: quem infrà teneram ætatem, infra octavum & decimum annum conſtitutum, nunc idem pater proprio arbitrio abſque regulari inſtitutione contra omnem illius voluntatem cucullam induit. Igitur poſt quoddam ipſius temporis ſpatium (ut ipſe dicit) Salomon Epiſcopus cum quibuſdam aliis abſque puerorum petitione, vel Abbatis præcepta benedictione, eundem Lambertum monaſticum habitum induere fecit (ut fatetur) invitum: & ſub hac occaſione, paterna, ſeu materna

a *Polyc. lib. 4. tit. 34. Anſ. lib. 7. c. 187. Burch. l. 8. c. 19. Pann. l. 3. c. 182.* b *al. aut.* c *al. vovit quis.* d *al. meliorum.] al. melioris.* e *Burch. lib. 8. c. 14. Ivo p. 7. c. 45. cap. 55.* f *Et in Aquiſgr. c. 85. Et in præfata verſione.* g *lib. 8. c. 4. Ivo part. 7. c. 28.* h *al. voluerint.* i *Ivo p.* k *al. habitu.*

reditate à fratribus ſuis privatum eſſe, atque contra omnem (ut dictum eſt) voluntatem ſuam, quaſi regularem illum monachum permanere volunt *a.* Super qua re diligenti cura inveſtigantes, etiam ſub adjuratione patrem ipſius, ſi verum diceret, interrogavimus: ſed idem pater Artho reſpondit ſe talem habuiſſe & habere voluntatem, ut filius ſuus verus monachus fieret, & in locum ejus ſuccederet. Sub teſtificatione autem jurejurando firmavit, quòd quando primitus ei cucullam induit, idem Lambertus ſemper reſtitit, & nunquam ſe fieri monachum conſenſit; ſed demum ab inſequentibus monaſtico habitu violenter eſt indutus, aſſerens, quod nunquam regulam aliquam promiſit, neque ego, pater ejus, pallio *b* altaris indutum illum obtuli, neque à quocunq; ſacerdote vel Abbate, (ut mos poſcit) benedictione percepta regulæ unquam ſe monachorum ſubjectum futurum promiſit. Super his omnibus etiam proteſtatus eſt præfatus clericus Artho, quia ſi eo tempore, tam duræ obſervantiæ monaſticam intellexiſſet regulam, nunquam eundem filium Lambertum coëgiſſet portare cucullam. Quapropter conſultè pſalmographi *c* verba recolentes, quibus voluntariè ſe Deo ſacrificare pronuntiat, & voluntaria oris ſui beneplacita fieri in conſpectu Dei obſecrat, præſentem, ut dictum eſt, clericum nomine Lambertum minimè debere exiſtimavimus ſub tali violentia fieri monachum. Quod enim quis non eligit nec optat, profectò non diligit: quod autem non diligit, facilè contemnit. Nullum quippe bonum, niſi voluntarium. Idcirco Dominus *d* non ferendam *in via* virgam, per quam violentia ulli inferatur, præcepit. Quapropter conſultius agetur, ſi piis ſuaſionibus contemptum mundi, & amorem Dei prædicando, quàm violentiam inferendo, ad cœleſtem amorem illum accenderitis. Vnde omnium veſtrûm charitati hanc noſtri Apoſtolatus mandare decrevimus epiſtolam, monentes atque præcipientes, quatenus (ſi ita verum eſt, ut iſti dicunt) nullus Epiſcopus vel Abbas, ſeu monachorum reliquorum conventus, monaſticis illum regulis invitum ſubjacere compellat: neque ullo modo fratres ejus per hanc occaſionem licentiam habeant paterna ſeu materna illum hæreditate privare: ſed uſque dum divina inſpiratione compunctus propria voluntate regulæ ſe ſubdat, liceat eum à mundanis & laicalibus remotum vagationibus vel negotiis, inter religioſos & eccleſiaſticos viros in canonica degere vita. Non enim putamus (quod abſit) canonicos religioſos à ſanctorum monachorum vita & conſortio ſejunctos: quia unuſquiſque ſecundùm Apoſtolum *e*, propriam mercedem accipiet ſecundùm laborem ſuum.

3 pars. *Si verò Epiſcopi vel Abbatis illecti promiſſionibus aliqui tonſuram, vel religionis veſtem ſuſceperint, ipſi quidem in eo, quod cœperunt, permaneant, res verò eorum hæredibus ſuis reſtituantur.*

C. V. ❡ *Reſtituantur hæredibus res eorum, qui ab Epiſcopis vel Abbatibus decepti comam depoſuerint.*

Unde in Moguntino concilio *f legitur.*

CONſtituit *g* ſanè ſacer iſte conventus, ut Epiſcopi ſive Abbates, qui non in fructum animarum, ſed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines circumveniendo totonderunt, & res eorum tali perſuaſione ſurripuerunt, pœnitentiæ canonicæ (utpote turpis lucri ſectatores) ſubjaceant. Hi verò, qui illecti comam depoſuerunt, in eo, quod cœperunt, perſeverare cogantur, res verò eorum hæredibus reddantur.

❡ *De hac citatione dictum eſt ſup. 16. q. 7. c. penult.*

a *al. voluit.* b *al. palla. aliquot manuſcript. & Ivo.* c *Pſal.* 53. 106. 118. d *Matth. 10.* e *1. Corinth. 3.* f *In Cabil. 2. Ivo p. 7. cap. 111.* g *Suprà 16. quæſtion. 7. conſtitut. Burchard. lib. 8. cap. 93.*

QVÆSTIO IV.

1 ps QVòd verò ab uno monaſterio in aliud diſtrictius tranſire monachis liberum ſit, ex concilio *a* Triburienſi *habetur: in quo ſic ſtatutum eſt.*

C. I. ❡ *Non ſunt prohibendæ virgines ſacræ, quæ cauſa religionis aliud monaſterium adire deſiderant.*

VIrgines *b* ſacræ, ſi pro lucro animæ ſuæ propter diſtrictionem vitam ad aliud monaſterium pergere diſpoſuerint, ibidemque commanere decreverint, ſynodus concedit. Si verò fuga diſciplinæ alium locum quæſierint, redire cogantur.

Quod autem de virginibus ſacris hoc capitulo ſtatuitur, de monachis etiam conſequenter intelligitur, & de quolibet etiam clerico.

2 pars. *Sed objicitur illud* Baſilii.

C. II. ❡ *Vota monachi ſine conſenſu Abbatis ſui irrita ſunt.*

MOnacho *c* non licet votum vovere ſine conſenſu Abbatis ſui; ſi autem voverit, frangendum erit.

❡ *Senſus hujus capitis aliquo modo elici poteſt ex ſermone 2. diſtinct. de inſtitutione monachorum. & cap. 28. monaſticarum conſtitutionum B. Baſilii.*

C. III. ❡ *Monachum nullus ſuſcipiat aut ordinet abſque Abbatis ſui permiſſu.*

Item illud Agathenſis concilii, *cap. 27.*

MOnachum *d* niſi Abbatis ſui aut permiſſu, aut voluntate ad alterum monaſterium commigrantem, nullus Abbas ſuſcipere aut retinere præſumat: ſed ubicunque fuerit, Abbati ſuo auctoritate canonum revocetur. ¶ Item clericis ſine *e* commendatitiis literis Epiſcopi ſui licentia non pateat evagandi. In monachis quoque præſentis ſententię forma ſervetur, quos ſi verborum increpatio non emendaverit, etiam verberibus ſtatuimus coërceri. Servandum quoq; de monachis, ne eis ad ſolitarias cellulas liceat à congregatione diſcedere; niſi fortè probatis poſt emeritos labores, aut propter infirmitatis neceſſitatem aſperior, Abbatis licentia 1, regula remittatur. Quòd ita demum fiat, ut intra eadem monaſterii ſepta manentes, tamen ſub Abbatis poteſtate, ſeparatas habere cellulas permittantur. Abbati quoq; 2 ſingulas diverſas cellulas, aut plura monaſteria habere non liceat, niſi tantùm propter incurſum hoſtilitatis intra muros receptacula collocare.

1 ¶ Licentia] *Hæc vox abeſt à vetuſtioribus conciliorum editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, duobusq; item Gratiani exemplaribus. In recentioribus autem Colonienſibus legitur,* aſperior ab Abbatibus regula permittatur. *Sed apud Iulianum antecesſorem novella 123. num. 53. ubi ſimile habetur, licentia Abbatis requiritur.*

2 ¶ Abbati quoque] *Sic in aliquot conciliorum editionibus. In aliis autem præcipuè in Colonienſi quatuor tomorum legitur:* Abbatibus quoq; ſingulis diverſas cellulas.

Verùm hoc intelligendum eſt de monachis religioſè viventibus, quibus vota ſpecialis abſtinentiæ, vel alicujus diſtrictionis, quæ generalem conſuetudinem ſuorum fratrum excedat, ſine Abbatis conſenſu vovere non licet, ne ſuper eos fratres ſcandalizentur. Cauſa etiam illorum ſtatutum eſt hoc, qui regularem diſciplinam ſubterfugientes peregrinationis vota ſibi aſſumunt, quod nec monacho, nec alicui clerico licet, ne hac occaſione ad ſæcularem converſationem redeat.

a *Simile in concil. Triburienſi, quod extat, cap. 25.* b *Burch. lib. 8. cap. 34. Ivo part. 7. cap. 42.* c *Polyc. lib. 4. tit. 34. Burch. lib. 8. cap. 9. Ivo p. 7. c. 32.* d *Ivo part. 3. cap. 57. Ex eodem concil. cap. 38. & Venet. c. 3. Pann. l. 3. cap. 67.* e *Concord. Iulianus antecesſ. novell. 123. c. 53.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN